

РЕЦЕНЗІЯ
на збірник «Література. Діти. Час.
Вісник центру дослідження літератури
для дітей та юнацтва»

Упорядник Гнідець Уляна, Трохим Наталя,
Качак Тетяна. — 2012. — Вип. 2

Дитяча література з початку свого виникнення викликала взаємний інтерес не тільки адресанта (письменника) та адресата (читача), а й була предметом зацікавлень науковців. Літературознавці, методисти, педагоги, психологи нині намагаються вивести проблеми дитячої літератури на рівень наукового дискурсу. Наразі маємо взаємообумовлений процес: ознайомлення учнів з творами дитячої літератури у контексті шкільної літературної освіти та вивчення дитячої літератури як дисципліни літературознавчого циклу у ВНЗ на фаховому рівні. Таким чином спостерігається різновекторність досліджень: як викладати один і той же предмету освітніх закладах різних рівнів, які тексти пропонувати, враховуючи вікові, психологічні особливості реципієнтів, який концептуальний підхід обрати для осмислення сучасного світового літературного процесу в галузі дитячої літератури. Відповідно виникла необхідність аналітичних досліджень, узагальнень, зіставлень.

Важливим чинником успішної реалізації цих завдань було створення Центру досліджень літератури для дітей та юнацтва у 2008 році. За 4 роки діяльності ЦДДЮ активізувала науковців, методистів, учителів-практиків. Значно збільшилася кількість дослідників дитячої літератури за рахунок молодих науковців: студентів, магістрів, здобувачів, у колі зацікавлень яких - дитяча література. Випуск збірника наукових праць «Література. Діти Час» став логічним продовженням наукових студій і дав можливість сконцентрувати зусилля літературознавців, методистів, критиків, теоретиків на різнобічних аспектах дитячої літератури.

Другий випуск вісника «Література. Діти. Час» продовжив лінію попереднього видання у дещо розширеному варіанті: окрім розділів «Літературознавство», «Педагогіка і методика», включено тематичний блок «Соціум і книга для дітей та юнацтва».

Проблеми, підняті науковцями на часі: стан нинішньої української літератури для дітей та підлітків розкриває М. Савка, проблему соціологізації майбутньої особистості Б. Шалагінов дослідив через безпосередній зв'язок з дитячою літературою. Важливо, що у збірнику представлено аналіз різних родів і жанрів дитячої літератури. Зокрема, у статтях йдеться про поезію, прозу (роман, повість, новела, оповідання) не тільки класиків (І. Вільде, М. Твен, С. Ковалів, І. Микитенко), а й сучасних авторів (В. Нестайко, Л. Пономаренко, Г. Пагутяк, К. Нестлінгер). Відрадно, що урізноманітнюються шляхи та методи літературознавчого аналізу текстів дитячої літератури: проблемно-тематичний, компаративний, інтертекстуальний, текстуальний.

У другому розділі «Педагогіка і методика» з'ясовується роль літератури у формуванні ідентичності підлітків (Крутюк Н.), піднімаються методичні аспекти викладання дитячої літератури як шкільного предмета (Братко В., Лобода О.) та дисципліни, що вивчається у ВНЗ студентами-філологами. Автори зосереджують увагу не тільки на основній формі навчально-виховної діяльності (уроці), а й на факультативних заняттях (Логвіненко Н). Це значно розширює межі шкільної освіти і прилучає школярів до скарбниць вітчизняної та зарубіжної класики. Науковці, викладачі ВНЗ

(Овдійчук Л.) ацентують увагу на проблемах викладання курсу «Дитяча література» для студентів-філологів, майбутніх учителів української та зарубіжної літератури. Дисципліна порівняно нова, тому складність у тому, що немає підручників (за незначними винятками: посібники видаються для потреб регіону чи вищого навчального закладу, тому масштабного поширення не мають), які в цілісному вигляді презентували б історію світової дитячої літератури. Окремі статті присвячені проблемі читання студентів (Пронюк М., Польова О., Благун Н.), адже це один із найважливіших аспектів адекватного аналізу, осмислення літературних текстів.

Третій розділ «Соціум і книга для дітей та юнацтва» за обсягом найменш об'ємний, проте проблеми, підняті авторами статей (Морозенко М., Чолій С.), безсумнівно вагомі для українського суспільства. Це байдужість освітян до літературних питань, відмежування письменників від запитів сучасної молоді, зокрема, й від їхніх читацьких потреб, а також реальні загрози підміни духовної еліти нації псевдоелітою.

Важливим є те, що усі, хто брав участь у створенні цього випуску збірника наукових праць, свідомі тієї ролі, яку виконує дитяча література. Основне її завдання - сформувати потребу в читанні художньої літератури, яка відображає реальне життя за допомогою образів, а також розвинути естетичні почуття, смаки, уподобання молодого покоління, збагатити інтелектуально, визначитися з морально-етичними формулами поведінки у суспільстві.

Рецензований рукопис відповідає вимогам, які ставляться до такого типу видань. Матеріали, вміщені у ньому, стануть реальним підґрунтям для наукових узагальнень, аналітичних праць, практичних занять.

*Лілія Овдійчук,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української мови та методик викладання,
заступник декана історико-філологічного
факультету Міжнародного економіко-гуманітарного
університету імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне*